

ГЕНДЕРНІ КЛАСИФІКАЦІЇ, ЗАСНОВАНІ НА РОЛЬОВИХ СТЕРЕОТИПАХ

Верховний Суд часто визнавав недійсними закони, що надають переваги жінкам та обмежують права чоловіків, з'ясувавши, що закон заснований на стереотипних уявленнях про гендерні ролі. Багато з цих законів ґрунтувалися на стереотипі про те, що жінки економічно залежні від своїх чоловіків, а чоловіки — економічно незалежні від своїх дружин.

ORR V. ORR

440 U.S. 26S (1979)

Суддя Бреннан оголосив рішення Суду.

Питання, представлене на розгляд, стосується конституційності законів штату Алабама щодо аліментів, які передбачають, що чоловіки, а не дружини, можуть бути зобов'язані сплачувати аліменти при розлученні.

При видачі дозволу на накладення аліментних зобов'язань на чоловіків, а не на дружин, процедура, встановлена законами штату Алабама, «передбачає, що різне ставлення надається... на підставі... статі; таким чином, встановлюється поділ, що є предметом пильної уваги в рамках положення про рівний захист». Той факт, що поділ явно дискримінує чоловіків, а не жінок, не захищає її від критики. «Щоб витримати перевірку» на відповідність положенню про рівний захист, «диференціація за ознакою статі повинна служити виконанню важливих державних завдань і повинна бути суттєво пов'язаною з досягненням цих завдань».

Позивач вважає, що закони штату Алабама щодо аліментів чітко оголошують погляди штату на розподіл сімейних обов'язків, відповідно до яких дружина грає залежну роль, а також що вони мають на меті зміцнення цієї моделі серед громадян держави. Ми згодні з його доводами, що попередні справи вказують на те, що ця мета не може підтримуватися законами.

У рішенні Апеляційного цивільного суду штату Алабама зазначається інша мета, якій можуть служити згадані закони. У ньому йдеться, що положення штату Алабама щодо аліментів були «розроблені» для «дружини, що постраждала від розірваного шлюбу і яка потребує фінансової допомоги». Це можна розуміти як факт на підтвердження однієї з двох законодавчих цілей. Однією з них є законодавча мета щодо забезпечення допомоги для нужденної дружини/чоловіка, із використанням статі як показника потреби. Іншою метою є компенсація для жінок, які постраждали від дискримінації в минулому під час шлюбу, яка вочевидь залишила їх напризволяще у трудових відносинах після розлучення. Ми визнаємо, звичайно, що надання допомоги для нужденної дружини/чоловіка є законною і важливою урядовою метою. Ми також визнали «стирання нерівності в економічному становищі між чоловіками і жінками, спричинене тривалою історією дискримінації жінок... у якості... важливого державного завдання». Та-

ким чином, залишається визначити, чи є поділ, про який тут йде мова, «по суті, пов'язаним з досягненням цих цілей».

Але в цьому випадку, навіть якби стаття була надійним показником потреби і навіть якби інститут шлюбу створював дискримінацію щодо жінок, ці фактори як і раніше «не були б достатнім виправданням характерних рис» процедури виплати аліментів, встановленої законами штату Алабама. Відповідно до цих законів окремі слухання, на яких розглядаються питання фінансового положення сторін, уже відбуваються. Таким чином, немає причин використовувати фактор статі в якості показника потреби. Чоловікам, які відчують фінансові складнощі, можна було б допомогти на рівні з жінками, що знаходяться у подібній ситуації, без будь-якого істотного додаткового навантаження на бюджет штату. За таких обставин навіть міркування щодо адміністративної зручності не виправдовує застосування узагальнення або показника потреби. Оскільки окремі слухання можуть визначити, які жінки були, по суті, жертвами дискримінації порівняно зі своїми чоловіками, а також у яких сім'ях кинута виклик стереотипу і чоловіки стали залежними від дружин, передбачувана компенсаційна мета положень щодо виплати аліментів штату Алабама може здійснюватися без покладення фінансового тягара виключно на плечі чоловіків. Рух у напрямку виконання такої мети не буде утруднено, і це буде коштувати державі не більше, ніж якби це ставлення до прав чоловіків і жінок було рівним, покладаючи тягар щодо виплати аліментів на особу незалежно від її статі. «Таким чином, гендерна відмінність є безпідставною; без неї законодавча процедура тільки забезпечувала б вигоди тим чоловікам, які, по суті, перебувають в аналогічному положенні з жінками, на допомогу яким спрямовані положення», а зусилля, спрямовані на допомогу таким жінкам, не будуть у будь-якому випадку поставлені під сумнів.

Крім того, використання гендерного розподілу насправді призводить до викривлених результатів у цьому випадку. У порівнянні з гендерно-нейтральним законодавством, що покладає зобов'язання із виплати аліментів на одного з подружжя, що в змозі їх сплачувати, ці положення штату Алабама дають перевагу тільки матеріально забезпеченим дружинам, чоловіки яких знаходяться у скрутній фінансовій ситуації. Хоча такій дружині, можливо, довелося б виплачувати аліменти за гендерно-нейтральним законодавством, ці положення звільняють її від такого зобов'язання.

Там, де компенсаційні і спрямовані на поліпшення цілі держави так само обслуговуються гендерно-нейтральним поділом як таким, що проводить розподіл за статтю, і, отже, несе в собі багаж статевих стереотипів, державі не можна дозволити розподіл за ознакою статі.